

Sygn. akt I ACa 1217/11

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 grudnia 2011 r.

Sąd Apelacyjny w Gdańsku – Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Michał Kopeć
Sędziowie:	SA Maria Sokołowska (spr.) SA Roman Kowalkowski
Protokolant:	sekr. sądowy Katarzyna Cieślicka

po rozpoznaniu w dniu 7 grudnia 2011 r. w Gdańsku na rozprawie

sprawy z powództwa E.(1)

przeciwko Skarbowi Państwa - Zakładowi Karnemu w (...), Aresztowi Śledczemu w (...) i Aresztowi Śledczemu w (...)

o ochronę dóbr osobistych i zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Elblągu

z dnia 30 czerwca 2011 r. sygn. akt I C 283/09

I. oddala apelację;

II. nie obciąża powoda kosztami postępowania apelacyjnego.

Na oryginale właściwe podpisy

Sygn. akt I ACa 1217/11

UZASADNIENIE

Powód E. D. wniósł o zasądzenie od pozwanego Skarbu Państwa -Zakładu Karnego w(...)i Aresztu Śledczego w (...) kwot po 80.000 zł oraz zobowiązanie pozwanego do pisemnego przeproszenia za naruszenie jego dóbr osobistych. Powód podnosił, że domaga się kwot wskazanych w pozwie tytułem zadośćuczynienia pieniężnego w związku z naruszeniem jego dóbr osobistych, tj. godności i zdrowia na skutek odbywania kary w celach przeludnionych, nie posiadających toalety oddzielonej od reszty celi w sposób zapewniający intymność oraz osadzenia z osobami palącymi wyroby tytoniowe. W toku postępowania powód rozszerzył podstawę faktyczną żądania o zarzut, że naruszono tajemnicę korespondencji kierowanej przez powoda do władz Zakładu Karnego w (...) i Aresztu Śledczego w (...).

Ponadto powód twierdził, iż pojawiły się u niego zmiany skórne na skutek tego, że używał materacy i koców, co do których nie ma gwarancji, że były dezynfekowane.

Wyrokiem z dnia 5 marca 2008 r. Sąd Okręgowy w Elblągu zasądził od pozwanego Skarbu Państwa - Zakładu Karnego w (...) i Aresztu Śledczego w (...) na rzecz powoda kwotę 1.000 zł, oddalił powództwo w pozostałym zakresie i nakazał ściągnąć od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Elblągu kwotę 50 zł tytułem zwrotu nieuiszczonych kosztów sądowych.

Na skutek apelacji wywiedzionych przez obie strony Sąd Apelacyjny w Gdańsku wyrokiem z dnia 19 czerwca 2008 r. uchylił powyższe orzeczenie i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Elblągu pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania odwoławczego.

Sąd Apelacyjny zgodził się z oceną dokonaną przez Sąd pierwszej instancji jak chodzi o standard cel w zakresie dotyczącym wydzielenia urządzeń sanitarnych w celach w Zakładzie Karnym w (...). Odnośnie stanu otrzymywanych koców i materacy Sąd ten wskazał, że powód nie wykazał, iż na tym tle mają miejsce działania sprzeczne z porządkiem prawnym oraz by zmiany skórne były spowodowane korzystaniem z materacy i koców, które nie były należycie przygotowane.

Formułując zalecenia dla Sądu I instancji Sąd Apelacyjny nakazał ocenić, jakie znaczenie dla przypisania pozwanemu odpowiedzialności ma stwierdzenie przez Trybunał Konstytucyjny niekonstytucyjności przepisu art. 248 § 1 k.k.w., który usprawiedliwia! czasowe przekroczenie norm zaludnienia w celach więziennych; ustalić czy i jaki okres czasu powód przebywał wbrew swej woli w celach z osobami palącymi papierosy; rozważyć wpływ na wynik sprawy toczącego się postępowania karnego w sprawie składania fałszywych zeznań przez współosadzonych z powodem, którzy zaprzeczyli jego twierdzeniom o paleniu papierosów oraz zobowiązać powoda do sprecyzowania treści oświadczenia, jakie ma złożyć pozwany.

W toku postępowania powód podniósł dodatkowo, że do naruszenia tajemnicy korespondencji doszło także w Areszcie Śledczym w (...), gdzie otwarta została jego przesyłka adresowana do Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu.

Po ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Okręgowy w Elblągu oddalił powództwo w całości i zasądził od powoda na rzecz pozwanego kwotę 1.000 zł tytułem zwrotu kosztów, procesu. Rozpoznając sprawę Sąd ten ustalił, że w sprawie I C 289/05 Sądu Okręgowego w Elblągu E. D. domagał się zasądzenia od Skarbu Państwa - Aresztu Śledczego w (...) i Zakładu Karnego w (...) kwoty 100.000 zł zadośćuczynienia za przebywanie w przeludnionych celach oraz za przymusowe przebywanie z osobami palącymi tytoń w okresie od(...)r. do (...)r. W dniu 30 stycznia 2006 r. powód cofnął pozew i rzekł się roszczenia, wobec czego Sąd Okręgowy postanowieniem z dnia 3 stycznia 2006 r. umorzył postępowanie.

Po rozpoznaniu apelacji powoda Sąd Apelacyjny w Gdańsku wyrokiem z dnia 22 września 2009 r. uchylił wskazane orzeczenie i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Elblągu.

Sąd Apelacyjny zauważył, że z uzasadnienia orzeczenia Sądu I instancji nie wynika, by rozstrzygnięcie dotyczyło także żądania przeproszenia w zakresie obejmującym naruszenie tajemnicy korespondencji. W tym zakresie zatem nie rozpoznano istoty sprawy. Sąd ten wskazał nadto, że nie rozpoznano istoty sprawy w odniesieniu do roszczenia niemajątkowego mającego za podstawę osadzenie powoda w celi z osobami palącymi i to przez cały okres objęty pozvem, albowiem w sprawie I C 289/05 powód nie zgłaszał! roszczeń niemajątkowych, cofnięcie pozwu ze zrzeczeniem się roszczenia w tamtej sprawie nie ma zatem znaczenia dla oceny roszczenia niemajątkowego zgłoszonego w toku niniejszego postępowania. Za prawidłową Sąd Apelacyjny uznał natomiast ocenę roszczeń powoda w zakresie, w jakim ich podstawą było osadzenie w celach przeludnionych wskazując, że bez znaczenia dla rozstrzygnięcia jest nieodniesienie się Sądu I instancji do roszczenia niemajątkowego w tym zakresie. Sąd podkreślił

jednocześnie, że aktualność zachowują spostrzeżenia dotyczące warunków higienicznych w celach, poczynione przez Sąd odwoławczy przy uprzednim rozpoznaniu apelacji w sprawie niniejszej.

W piśmie procesowym z dnia 6 kwietnia 2010 r. powód doprecyzował żądanie niemajątkowe wskazując, że domaga się zobowiązania pozwanych do złożenia pisemnego oświadczenia o treści: „Dyrektor Zakładu Karnego w(...)/Dyrektor Aresztu Śledczego w(...)przeprasza Pana E. D. za naruszenie Jego dóbr osobistych: godności, zdrowia i tajemnicy korespondencji w okresie (...)r.. będące efektem osadzenia Go w celach przeludnionych, z osobami palącymi, nie zapewniających wentylacji, intymności, prywatności, prawidłowego oświetlenia naturalnego i sztucznego a także poprzez bezprawne otwarcie korespondencji do ETPCz, czym naraził go na krzywdę moralną i psychiczną oraz uszczerbek na zdrowiu w postaci pogorszenia Jego wzroku”.

Pismem z dnia 17 czerwca 2010 r. powód rozszerzył żądanie pozwu wskazując, że domaga się zasądzenia kwoty 80.000 zł także od Skarbu Państwa - Aresztu Śledczego w (...). Zażądał nadto od dyrektora tej jednostki penitencjarnej przeprosin o treści analogicznej, jak w wypadku pozostałych statio fisci. W uzasadnieniu zmodyfikowanego stanowiska wskazał, że w okresie od (...)r. do (...)r. w Areszcie Śledczym w (...) był osadzony w celach przeludnionych, nie zapewniających prywatności, naruszających godność. Powód zarzucił, że wbrew art. 110 § 2 a-d k.k.w. nie doręczono mu decyzji w przedmiocie podstawy i okresu osadzenia w celach przeludnionych.

Pismem z dnia 21 listopada 2010 r. powód ponownie rozszerzył! powództwo domagając się zasądzenia od pozwanego zadośćuczynienia w kwotach po 100.000 zł tytułem naprawienia krzywdy moralnej i psychicznej w efekcie pomówień, stosowania przestępczego odwetu, zagrożenia dla życia i zdrowia, spowodowania uszczerbku na zdrowiu.

Pozwany Skarb Państwa - Zakład Karny w (...), Areszt Śledczy w (...)i Areszt Śledczy w (...) wniósł o oddalenie powództwa zaprzeczając, by w trakcie odbywania kary pozbawienia wolności zostały naruszone dobra osobiste powoda w zakresie opisanym w pozwie i jego kolejnych pismach procesowych.

Wyrokiem z dnia 30 czerwca 2011 r. Sąd Okręgowy w Elblągu oddali! powództwo i odstąpił od obciążania powoda kosztami.

Ponownie rozpoznając sprawę Sąd Okręgowy ustalił, że powód przebywał w Areszcie Śledczym w (...)od (...)r., od (...)r. do (...)r. i od (...)r. do(...)r., w tym od (...)r. do(...)r. w celi nr (...). w której przebywały osoby palące papierosy, a na jednego skazanego przypadało mniej niż 3 m⁽²⁾ powierzchni celi. W zakładzie Karnym w(...)powód był osadzony w następujących okresach czasu: od (...)r. do (...)r. w celi nr (...), na jednego skazanego przypadało 2,37 ni , od (...)r. do (...)r. w celi nr (...). na jednego skazanego przypadało 2,15 m⁽²⁾, od (...)r. do(...)r. w celi nr (...). na jednego skazanego przypadało 1,72 nr, od (...)r. do (...)r. w celi nr (...). na jednego skazanego przypadało 2,15 m⁽²⁾, od (...)r. do (...)r. w celi nr (...), na jednego skazanego przypadało 1,72 m⁽²⁾, od (...)r. do (...)r. w celi nr (...). na jednego skazanego przypadało 2,16 m⁽²⁾. od (...)r. do (...)r. w celi nr (...). na jednego skazanego przypadało 2.16 n r. od (...) r. do (...)r. w celi nr (...), na jednego skazanego przypadało 2.20 m⁽²⁾. od(...)r. do (...)r. w celi nr(...), na jednego skazanego przypadało 2.15 n r. W celi (...) w okresie od(...)r. do (...)r. powód był osadzony między innymi ze Z. K., który palił wyroby tytoniowe. W tym samym okresie w celi tej przebywali G. L. i M. T., osoby te wówczas nie paliły. Część cel obu jednostek penitencjarnych posiada murowane ścianki oddzielające toaletę od reszty celi, do toalety prowadzą drzwi bądź zasłonki. Część cel z kolei jest wyposażona w toalety wydzielone za pomocą płyt wiórowych, przy czym niektóre płyty mają wysokość około 1.60 m. a część toalet oddzielona jest od pozostałego fragmentu celi tkaniną. Cele są prawidłowo oświetlone. Zakład Karny w (...) i Areszt Śledczy w (...) wielokrotnie informowały Sąd Okręgowy' w Elblągu w trybie art. 248 § 1 k.k.w.. że stan ewidencyjny jednostki przekracza ustaloną pojemność osobową jednostki penitencjarnej. W dniu (...)r. nadawano bieg przygotowanej przez powoda korespondencji do Europejskiego Trybunału Praw Człowieka. Pracownik Aresztu E. K. otrzymała od wychowawcy powoda dwie paczki przygotowane do wysłania. W placówce pocztowej poinformowano ja. że opłata za jedną przesyłkę byłaby niższa niż suma opłat za dwie. Z dwóch listów powoda E. K. utworzyła jedną przesyłkę i w tej postaci ją nadała. Przesyłki przygotowane przez powoda nie były rozpakowywane. W Areszcie Śledczym w (...) powód osadzony był w okresie

od 9(...)r. do (...)r. i od (...)r. do (...)r. Przebywał w celach o powierzchniach mieszkalnych: 0031 - 12.61 m⁽²⁾. 0001 - 12.81 nr, 0016 - 15.22 m⁽²⁾. 0005 (oddział PK5) - 19,46 m⁽²⁾, 0010 - 27,83 (...)0005 (oddział PK2) -7.96(...) 0018 - 6.27 (...). W okresie osadzenia powoda w Areszcie Śledczym w (...) respektowana była norma powierzchni 3 m², przypadająca na jednego skazanego. Cele były należycie oświetlone, wentylowane, wyposażone w sprzęt kwaterunkowy. W każdej z cel znajdowała się umywalka z bieżącą wodą i kącik sanitarny wyodrębniony i zamykany drzwiami za wyjątkiem celi (...), w której kącik ten jest wydzielony zabudową z płyty meblowej na ramie metalowej. Powód jest osobą niepalącą. W okresie osadzenia u powoda stwierdzono pogorszenie stanu wzroku. Okoliczność ta nie miała związku z warunkami odbywania kary pozbawienia wolności. Również dolegliwości neurologiczne dotyczące kręgosłupa nie miały związku z warunkami osadzenia. W sprawie I C 289/05 Sądu Okręgowego w Elblągu powód domagał się zasądzenia od Skarbu Państwa - Aresztu Śledczego w (...) i Zakładu Karnego w (...) kwoty 100.000 zł zadośćuczynienia za przebywanie w przeludnionych celach oraz za przymusowe przebywanie z osobami palącymi tytoń w okresie od 3 grudnia 2004 r. do 12 grudnia 2005 r. W dniu 30 stycznia 2006 r. powód cofnął pozew i zrzekł się roszczenia, wobec czego Sąd Okręgowy postanowieniem z dnia 31 stycznia 2006 r. umorzył postępowanie. W sprawie Ds 1506/05 Prokuratura Rejonowa w (...) umorzyła śledztwo w przedmiocie niedopełnienia obowiązków przez pracowników Urzędu Skarbowego w (...) oraz wyłudzenia kwoty 15.000 zł na szkodę powoda. W sprawie X K 1582/08 Sądu Rejonowego w (...) wniesiony przez powoda prywatny akt oskarżenia przeciwko R. C., J. M. i R. K. został uznany za bezskuteczny; decyzja jest prawomocna. W sprawie 3 Ds. 551/08 prawomocnie umorzono śledztwo w sprawie składania fałszywych zeznań przez M. T. i G. L. i poświadczenia nieprawdy przez funkcjonariuszy pozwanego przez przedłożenie w sprawie I C 181/07 potwierdzonych za zgodność z oryginałem kserokopii obwolut teczek osadzonych T., L. i K.. W sprawie 3 Ds. 209/10 Prokuratury Rejonowej G. - W. w G., prowadzonej na skutek zawiadomienia powoda, postanowieniem z dnia 12 listopada 2010 r. odmówiono wszczęcia śledztwa w sprawie poświadczenia nieprawdy przez kierownika Działu Ewidencji Aresztu Śledczego w(...)w notatce służbowej dotyczącej zakwaterowania powoda z uwagi na stwierdzenie, że czyn nie zawiera znamion czynu zabronionego. Analogiczne rozstrzygnięcie zapadło w odniesieniu do zarzutu poświadczenia nieprawdy w dniu 11 sierpnia 2010 r. przez Dyrektora Aresztu Śledczego w (...) w piśmie adresowanym do powoda dotyczącym pobytu w celi przeludnionej. Odmówiono wszczęcia śledztwa także w odniesieniu do zaistniałego w latach 1999-2010 r. niedopełnienia obowiązków przez funkcjonariuszy służby więziennej Aresztu Śledczego w (...) poprzez nieprawidłowe obliczanie pojemności jednostki penitencjarnej, dopuszczenie do jej przeludnienia, a także poświadczanie nieprawdy w arkuszach i zestawieniach zbiorczych przedstawianych Dyrektorowi Okręgowemu Służby Więziennej, gdzie wskazywano, że jednostka nie jest przeludniona wobec braku danych dostatecznie uprawniających do popełnienia przestępstwa.

Sąd Okręgowy przytoczył treść art. 24 § 1 k.c. oraz art. 6 k.c. i wskazał, że na powodzie spoczywał ciężar udowodnienia, że odbywał karę pozbawienia wolności w warunkach przeludnienia, w celach, w których na skazanego przypadało mniej niż 3 nr powierzchni, przy nieodpowiednich warunkach bytowych i sanitarnych, co doprowadziło do wywołania u niego rozstroju zdrowia oraz że naruszono w jego przypadku tajemnicę korespondencji.

Jednocześnie wyjaśnił Sąd, że rozpoznając ponownie sprawę jest związany oceną prawną i wskazaniem sądu odwoławczego dotyczącymi braku podstaw dla uznania, że do naruszenia dóbr osobistych powoda mogło dojść w związku z nienależytym wydzieleniem, czy wyposażeniem kącików sanitarnych, niewłaściwym przygotowaniem koców, czy materacy w Areszcie Śledczym w (...) oraz w Zakładzie Karnym w (...).

Rozważając kwestię zachowania w przypadku powoda norm powierzchniowych w okresie osadzenia Sąd Okręgowy zauważył, że z dniem 6 grudnia 2009 r. uchylony został przepis art. 248 k.k.w. Stwierdził jednak, że w odniesieniu do pobytu powoda w Areszcie Śledczym w(...)za okres od (...)r. do (...)r. zastosowanie mają przepisy dotychczasowe, a za okres od (...)r. do (...)r. - znowelizowane. Odnośnie żądania powoda dotyczącego pobytu w Areszcie Śledczym w (...)i Zakładzie Karnym w (...) Sąd I instancji wskazał natomiast, że jest związany oceną dokonaną przez Sąd Apelacyjny w wyroku z dnia 22 września 2009 r.

Rozważając - stosownie do zaleceń Sądu Apelacyjnego - naruszenie dóbr osobistych powoda do jakiego miało dojść na skutek rzekomego otwarcia w Areszcie Śledczym w (...) korespondencji powoda kierowanej do Europejskiego

Trybunału Praw Człowieka Sąd Okręgowy doszedł do wniosku, że brak jest dowodów na prawdziwość twierdzeń powoda w tym zakresie. Zarzuty swoje powód oparł bowiem jedynie na domniemaniach, które według Sądu nie podważyły wiarygodności zeznań świadka E. K., która dokonywała przepakowania tej przesyłki.

Odnosnie zgłoszonego przez powoda żądania przeproszenia za umieszczenie w jednej celi z osobami palącymi Sąd I instancji zauważył, że nie ulega wątpliwości, iż w okresie od(...)r. do(...)r. w Zakładzie Karnym w (...) powód przebywał w jednej celi ze Z. K., który przyznał, że palił w tym czasie wyroby tytoniowe. Z palącymi powód przebywał także w okresie od (...)r. do (...)r. co łącznie daje okres niespełna 9 miesięcy w ciągu 3 letniego pobytu w placówkach penitencjarnych do momentu wniesienia pozwu w sprawie. Uwzględniając fakt, że powód w Zakładzie Karnym w (...) wyraził zgodę na osadzenie z palącymi. Sąd Okręgowy doszedł do przekonania, iż obecność palaczy nie była dla powoda tak dolegliwa, jak przedstawiał to w toku procesu. Wniosek o braku podstaw do uznania, że w ten sposób doszło do naruszenia dóbr osobistych powoda Sąd opierał nadto na fakcie istniejącego w placówkach penitencjarnych przeludnienia, negatywnie wpływającego na możliwość doboru osadzonych pod kątem preferencji związanych z używaniem tytoniu oraz konieczności zapewnienia powodowi bezpieczeństwa w związku z uprzednią służbą w MO. Według Sądu I instancji uwzględnieniu powództwa w tej części sprzeciwiałby się zarówno brak celowości w działaniu pozwanego, jak i zasady współżycia społecznego (art. 5 k.c). Poza tym Sąd miał na uwadze zaaprobowane przez Sąd Apelacyjny w(...) stanowisko, co do braku podstaw dla uwzględnienia roszczenia majątkowego, opartego na tej samej podstawie faktycznej.

Za całkowicie nieuzasadnione Sąd Okręgowy uznał roszczenia majątkowe i niemajątkowe powoda skierowane przeciwko Skarbowi Państwa - Aresztowi Śledczemu w(...). W toku postępowania ustalił bowiem, że cele w tej jednostce były należycie oświetlone, wentylowane, wyposażone w sprzęt kwaterunkowy, umywalkę z bieżącą wodą i kącik sanitarny wyodrębniony i zamykany drzwiami za wyjątkiem celi (...). w której kącik ten był wydzielony zabudową z płyty meblowej na ramie metalowej. Przeprowadzone postępowanie dowodowe wykazało nadto, że w okresie osadzenia w Areszcie Śledczym w(...), powód nie przebywał w celach przeludnionych, w związku z czym nie doręczano mu żadnych decyzji w trybie art. 110 k.k.w.

Sąd I instancji nie podzielił zarzutu powoda dotyczącego nieprawidłowego oświetlenia w celach, w których przebywał powód we wszystkich pozwanych jednostkach penitencjarnych. Wnioski swoje oparł Sąd na przedłożonych przez pozwanego wynikach kontroli prowadzonych w zakresie poziomu oświetlenia, które potwierdziły zachowane wszelkich norm. Miał nadto na uwadze opinię biegłego, powołanego w toku postępowania, który stwierdził, że progresja choroby u powoda nie była związana z warunkami osadzenia. Biegły wskazał, że pogłębienie u powoda wady do bliży mieści się w granicach zmian fizjologicznych związanych z wiekiem, zaś wada do dali występowała według biegłego u powoda od urodzenia. Zespół suchego oka, na który cierpi powód występuje u osób pracujących wzrokiem i jest schorzeniem cywilizacyjnym. Angiopatia nadciśnieniowa stanowi zaś skutek nadciśnienia tętniczego.

Sąd I instancji nie uwzględnił wniosku powoda o powołanie biegłego z zakresu neurologii, celem ustalenia związku pomiędzy obecnym stanem jego zdrowia i przed osadzeniem. Według Sądu Okręgowego powód nie wykazał, by materace i łóżka były w tak złym stanie, że mogły doprowadzić do powstania u niego jakiegokolwiek schorzenia. Powód nie przedstawił także żadnych wyników badań sprzed osadzenia uniemożliwiając w ten sposób porównanie stanu jego kręgosłupa przed umieszczeniem w zakładzie karnym i obecnie. Skonstatował Sąd, że nie wymaga wiadomości specjalnych stwierdzenie, że schorzenia kręgosłupa są obecnie powszechne, cierpią na nie nawet dzieci.

Reasumując tę część rozważań Sąd I instancji stwierdził, że brak jest jakiegokolwiek uzasadnienia dla zarzucanego przez powoda nieuczciwego wykonywania pomiarów przez Stację Sanitarno - Epidemiologiczną, skoro stosowne badania wykonywane są w ramach obowiązkowych zadań tego podmiotu. Brak jest także podstaw do przyjęcia, że przedstawiono sfałszowane pomiary cel, zwłaszcza że sposób obliczenia powierzchni celi regulowany jest Instrukcją nr 6/2008 Dyrektora Generalnego Służby Więziennej z dnia 12 grudnia 2008 r. pomiarów dokonuje się komisyjnie, a wyniki podlegają weryfikacji.

Jako uzasadnienie dla oddalenia zgłaszanych przez powoda licznych wniosków, dowodowych Sąd Okręgowy wskazał to, że okoliczności sporne w sprawie zostały wyjaśnione w stopniu pozwalającym na jej rozstrzygnięcie, kontynuowanie postępowania dowodowego w zakresie wskazanym przez powoda prowadziłyby zaś do przedłużenia postępowania, nie wpływając ostatecznie na treść rozstrzygnięcia.

Odstępując od obciążania powoda kosztami postępowania na podstawie art. 102 k.p.c. Sąd I instancji miał na uwadze jego trudną sytuację materialną, fakt iż niedawno opuścił zakład karny i obecnie nie pracuje.

Apelację od wyroku wywiódł powód domagając się jego uchylenia bądź zmiany przez zasądzenie odpowiedniej kwoty zadośćuczynienia oraz nieobciążania kosztami procesu. Skarżący zarzucił:

1. naruszenie zasady swobodnej oceny dowodów - art. 233 k.p.c;
2. nieprzeprowadzenie dowodów wnioskowanych przez powoda, co mogło mieć istotne znaczenie dla ostatecznego rozstrzygnięcia;
3. błędne przyjęcie, że osadzenie powoda przez pozwanych w celach z palącymi nie było bezprawne i odbywało się wręcz za przyzwoleniem powoda;
4. pominięcie niezapewnienia intymności i prywatności w celach ZK(...)(brak wydzielonego WC);
5. błędne przyjęcie, że osadzenie w celach przeludnionych przed 6 grudnia 2009 r. nie było bezprawne;
6. błędne przyjęcie, że powód nie doznał uszczerbku na zdrowiu, biorąc pod uwagę podwyższenie stopnia niepełnosprawności z lekkiego do umiarkowanego w okresie po opuszczeniu ZK.

Ponadto skarżący wniósł o przeprowadzenie dowodu z załączonego do apelacji orzeczenia (...) w E. Nr (...) z dnia (...)r.

W odpowiedzi pozwany wniósł o oddalenie apelacji oraz o zasądzenie od powoda na rzecz Skarbu Państwa - Prokuratury Generalnej Skarbu Państwa kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje: Apelacja nie jest zasadna.

Na aprobatę zasługuje ocena zebranego w sprawie materiału dowodowego i poczynione przez Sąd I instancji ustalenia faktyczne, które Sąd Apelacyjny przyjmuje za podstawę własnego rozstrzygnięcia, bez potrzeby ponownego ich przytaczania. Wbrew stanowisku zaprezentowanemu przez skarżącego Sąd Okręgowy nie naruszył przepisu art. 233 § 1 k.p.c. a podniesiony w apelacji zarzut dotyczący tej kwestii nie mógł odnieść zakładanego skutku. Skuteczne podniesienie zarzutu błędnej oceny dowodów wymaga wskazania, jaki konkretnie dowód (dowody) został przez Sąd wadliwie oceniony, na czym wadliwość tej oceny polega i jaki ma ona wpływ na wynik sprawy. Omawiany zarzut apelacji powoda tego warunku nie spełnia. Nadto w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia Sąd Okręgowy należycie umotywował przyczyny uznania za wiarygodne dowodów, na których się oparł wydając zaskarżone orzeczenie. Dokonana ocena nie przekracza przy tym granic przysługującej sądowi orzekającemu swobody, a wyprowadzone wnioski są logicznie poprawne i zgodne z doświadczeniem życiowym.

Z uwagi na nieprecyzyjne sformułowanie zarzutu pominięcia przez Sąd I instancji zawnioskowanych przez powoda dowodów oraz fakt, iż skarżący powołuje się w apelacji jedynie na dowody z zeznań pracowników SANEPID-u ustalających stan oświetlenia w celach oraz opinii biegłego neurologa, Sąd Apelacyjny uznał za zasadne odniesienie się wyłącznie do tych dwóch sytuacji.

Pierwsza z nich została już należycie wyjaśniona w uzasadnieniu wyroku, w którym Sąd Okręgowy wskazał, iż pomiary oświetlenia w celach były dokonywane przez podmioty zewnętrzne. Zauważenia wymaga, że obecnie kwestionując ich wyniki skarżący, który nie był obecny przy pomiarach, nie powołuje żadnej konkretnej przyczyny przemawiającej za ich wadliwością. Dla podważenia prawidłowości działań podejmowanych przez podmioty dokonujące tego typu

czynności w zakresie swych kompetencji, nie wystarczy zaś tylko i wyłącznie subiektywne odczucie skarżącego, co do niedostatecznego oświetlenia cel. w których był on osadzany. Podkreślić należy przy tym, że skarżący nie wykazał, by w czasie osadzenia kierował w stosunku do władz jednostek penitencjarnych jakiegokolwiek sugestie dotyczące polepszenia warunków oświetleniowych.

Z uwagi natomiast na to, że powód nie złożył stosownego zastrzeżenia z art. 162 k.p.c. kontroli Sądu odwoławczego nie podlega postanowienie Sądu Okręgowego z dnia 14 czerwca 2011 r. (k.1162) oddalające wniosek o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego z zakresu neurologii. Wskazany przepis stanowi bowiem, że strony mogą w toku posiedzenia, a jeżeli nie były obecne, na najbliższym posiedzeniu zwrócić uwagę sądu na uchybienia przepisom postępowania, wnosząc o wpisanie zastrzeżenia do protokołu. Stronie, która zastrzeżenia nie zgłosiła, nie przysługuje prawo powoływania się na takie uchybienia w dalszym toku postępowania, chyba że chodzi o przepisy postępowania, których naruszenie sąd powinien wziąć pod rozwagę z urzędu, albo że strona uprawdopodobni, iż nie zgłosiła zastrzeżeń bez swojej winy. Powód był obecny na rozprawie w dniu 14 czerwca 2011 r. na której Sąd Okręgowy oddalił jego wniosek o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego z zakresu neurologii. Z treści protokołu tej rozprawy wynika, że po ogłoszeniu postanowienia powód nie wniósł zastrzeżenia w trybie art. 162 k.p.c, co oznacza, że na ewentualną wadliwość tego postanowienia nie może powoływać się w postępowaniu apelacyjnym. Nie jest to jednocześnie wadliwość powodującą nieważność postępowania, którą Sąd odwoławczy jest zobowiązany uwzględnić z urzędu.

Sąd Apelacyjny nie podzielił również argumentacji skarżącego dotyczącej pogorszenia się jego stanu zdrowia podczas pobytu w jednostkach penitencjarnych. Brak ku temu podstaw w oparciu o zgromadzony w sprawie materiał dowodowy, głównie z tej przyczyny, że powód nie przedłożył jakiegokolwiek dokumentacji obrazującej stan jego zdrowia przed osadzeniem. Nie wykazał również związku przyczynowego pomiędzy odczuwanymi obecnie dolegliwościami a pobytem w jednostkach penitencjarnych. Jak wynika z opinii biegłego okulisty taka zależność niewątpliwie nie zachodzi w przypadku zmiany jakości widzenia, która jest wynikiem zmian fizjologicznych związanych z wiekiem, a nie warunków w jakich powód odbywał karę pozbawienia wolności. W sprawie nie został również przeprowadzony jakikolwiek dowód, który potwierdziłby zarzut skarżącego, iż na skutek stosowania w jednostkach penitencjarnych nieprawidłowych materacy, pojawiło się u niego schorzenie kręgosłupa. Wniosku takiego nie można nadto wyprowadzić z załączonego do apelacji orzeczenia o stopniu niepełnosprawności, bowiem użyte w nim symbole przyczyn niepełnosprawności nie dotyczą schorzeń, na które powołuje się w sprawie skarżący (po r. załącznik nr 1 do Rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 15 lipca 2003 r. - Dz.U. Nr 139. poz. 1328 ze zm.).

Nie można się zgodzić ze skarżącym, że w sprawie zaistniały podstawy do zasądzenia na jego rzecz zadośćuczynienia z tytułu osadzenia w celach dla palących. Z ustaleń Sądu I instancji wynika, że powód był osadzony w jednej celi z osobami palącymi w Zakładzie Karnym w (...) w okresie od (...)r. do (...)r. oraz w Areszcie Śledczym w (...) od (...)r. do (...)r. Okres pobytu powoda w Zakładzie Karnym w (...) oraz częściowo okres pobytu w Areszcie Śledczym w (...) objęte były żądaniem zasądzenia zadośćuczynienia w sprawie I C 289/05 Sądu Okręgowego w Elblągu (od (...) do (...)r.). gdzie ostatecznie powód cofnął pozew i zrzekł się roszczenia. Zrzeczenie się roszczenia powoduje niemożność skutecznego dochodzenia w przyszłości roszczenia objętego zrzeczeniem. Zrzekając się roszczenia powód rezygnuje bowiem ze zbadania jego zasadności w konkretnym stanie faktycznym i wobec tego samego pozwanego. Ponownie wytoczone powództwo o to samo roszczenie i przeciwko temu samemu pozwanemu podlega więc oddaleniu bez potrzeby badania jego zasadności w świetle przepisów prawa materialnego. Oznacza to, że powództwo o zasądzenie od pozwanego zadośćuczynienia za naruszenie dóbr osobistych powoda z tytułu osadzenia go w celach z osobami palącymi w okresie od (...)r. do (...)r. podlegało oddaleniu, jako roszczenie objęte oświadczeniem o zrzeczeniu się roszczenia. Rozważyć zatem należało, czy w nieobjętym zrzeczeniem się roszczenia okresie pobytu powoda w celi, gdzie używano wyrobów tytoniowych w Areszcie Śledczym w (...), tj. od (...)r. do (...)r. czyli przez okres 27 dni, doszło do naruszenia dóbr osobistych powoda.

W tym zakresie Sąd Apelacyjny przychylił się do stanowiska Sądu I instancji, iż z uwagi na krótki okres przebywania powoda w celi przeznaczonej dla osób palących, wcześniej wyrażaną zgodę na takie osadzenie w innej jednostce penitencjarnej (Zakładzie Karnym w (...)) oraz cofnięcie pozwu w sprawie I C 289/05 nie można zasadnie

przyjmować, że dobra osobiste powoda zostały naruszone. Konstatacja ta czyni bezpodstawnym roszczenia o zasądzenie zadośćuczynienia z art. 448 k.c. z omawianego tytułu.

Jakkolwiek w apelacji powód nie podnosi skonkretyzowanych zarzutów dotyczących rozstrzygnięcia Sądu Okręgowego w zakresie zgłoszonego roszczenia niemajątkowego tj. nakazania pozwanemu przeproszenia powoda za osadzenie w celach z osobami używającymi wyrobów tytoniowych, to jednak z uwagi na zakres zaskarżenia wyroku Sądu I instancji niezbędna stała się ocena prawidłowości tego rozstrzygnięcia.

Ponieważ zrzeczenie się roszczenia w sprawie I C 289/05 nie obejmowało roszczeń niemajątkowych (gdyż powód tego rodzaju roszczeń w tej sprawie nie dochodził) słusznie Sąd Okręgowy objął badaniem cały okres osadzenia powoda z osobami palącymi, tj. od (...)r. do (...)r. (Zakład Karny (...)) oraz od(...)r. do(...)r. (Areszt Śledczy w (...)), a zatem łącznie okres 9 miesięcy. Należy też zgodzić się ze stanowiskiem Sądu I instancji, iż ze względu na fakt uprzedniej pracy powoda w Milicji (S. istotne ograniczenia w zakresie możliwości jego rozmieszczenia. Priorytetowo pozwany traktował bowiem kwestię bezpieczeństwa osadzonych, a w szczególności samego powoda, co w sposób istotny ograniczało możliwość osadzenia go w celach z osobami niepalącymi. Zważywszy przy tym, że powód nie manifestował stanowczego sprzeciwu przeciwko osadzeniu go w celach przeznaczonych dla osób palących, a wcześniej wyraził zgodę na osadzenie w takiej celi, brak jest podstaw do przyjęcia, że doszło do naruszenia jego godności. Nawet jednak gdyby przyjąć, że dobra osobiste powoda zostały naruszone, a działania pozwanego w omawianym zakresie były bezprawne, jako naruszające obowiązki wynikające z rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 26 listopada 1996 r. w sprawie określenia zasad dopuszczalności używania wyrobów tytoniowych w obiektach zamkniętych podległych Ministrowi Sprawiedliwości (Dz.U. Nr 140, poz. 658 ze zm.). to należy zgodzić się ze stanowiskiem Sądu Okręgowego, że dochodzone przez powoda roszczenie niemajątkowe (żądanie przeproszenia) należałoby ocenić jako nadużycie prawa podmiotowego nie zasługujące na ochronę prawną (art. 5 k.c). Poza argumentacją przywołaną przez ten Sąd wskazać należy na powołane już okoliczności związane z ograniczonymi możliwościami rozmieszczenia powoda w związku z jego uprzednim zatrudnieniem w organach M.O. Kwestiom dotyczącym bezpieczeństwem, powoda, zabezpieczeniem przed agresją współosadzonych należy przyznać pierwszeństwo przed komfortem przebywania w celach z osobami niepalącymi. Stąd roszczenie o nakazanie pozwanym jednostkom penitencjarnym złożenia oświadczenia przepraszającego powoda za osadzenie w celach wraz z osobami używającymi wyrobów tytoniowych, jako sprzeczne z zasadą sprawiedliwości społecznej oraz zasadą bezpieczeństwa w jednostkach penitencjarnych, nie zasługuje na uwzględnienie (art. 5 k.c).

Odnosząc się do podniesionych w apelacji zarzutów dotyczących niezapewnienia intymności i prywatności w celach ZK (...) (brak wydzielonego WC) oraz błędnego przyjęcia, że osadzenie w celach przeludnionych przed (...)r. nie było bezprawne, stwierdzić trzeba, że okoliczności te były przedmiotem badania Sądu Apelacyjnego i zostały już ocenione w wyrokach z 19 czerwca 2008 r. (warunki sanitarne k.355-356) i 22 września 2009 r. (przeludnienie k.727). W myśl art. 386 § 6 k.p.c. ocena prawna i wskazania co do dalszego postępowania wyrażone w uzasadnieniu wyroku Sądu II instancji wiążą zarówno Sąd, któremu sprawa została przekazana, jak i Sąd II instancji przy ponownym rozpoznaniu sprawy. Oznacza to, że zaaprobowana przez Sąd Apelacyjny w poprzednio wydanych orzeczeniach ocena prawna niezmiennego stanu faktycznego, co do istnienia przesłanek dochodzonych przez pozwanego roszczeń mających oparcie w treści art. 23 k.c. art. 24 k.c. i art. 448 k.c. a związanych z nieprawidłowo wydzielonymi kącikami sanitarnymi i przeludnieniem w celach, jest wiążąca dla Sądu Apelacyjnego rozpoznającego niniejszą sprawę. Odnosnie Aresztu Śledczego w(...), w którym skarżący przebywał od (...)r.. zauważyć zaś należy, że powierzchnia celi przypadająca na skazanego nie była w tym czasie mniejsza niż 3 m .

Mając powyższe względy na uwadze. Sąd Apelacyjny na mocy art. 385 k.p.c. oddalił apelację powoda jako niezasadnioną.

Odstępując, na podstawie art. 102 k.p.c, od obciążania powoda kosztami postępowania odwoławczego Sąd Apelacyjny miał na uwadze jego aktualną sytuację majątkową, w tym brak pracy spowodowany długoletnim pobytom w jednostkach penitencjarnych oraz stanem zdrowia.